

Cor i Tècnica Vocal

El cant ha estat des dels inicis de la humanitat un de les maneres d'expressió artística. Cantar és connatural a l'ésser humà i la utilització de la veu com a instrument aporta una àmplia capacitat expressiva. La pràctica i la iniciació tècnica al cant resulta més senzilla que la que comporten la majoria dels instruments musicals, per la relació musical directa que s'estableix en la resposta immediata del cos i el so. De fet, és possible abordar amb relativa facilitat gran quantitat de peces vocals de molt diversos estils en un curt període de temps.

El cor permet als alumnes posar en pràctica els diferents estils musicals a partir d'una aportació emocional i comunicativa que conflueix amb el dels seus companys i companyes en l'assoliment d'uns objectius col·lectius. Suposa una experiència i també una oportunitat. A través del cor, els alumnes poden explorar i experimentar diferents manifestacions culturals; traslladar a la pràctica el que han treballat en cursos anteriors; i interpretar una gran varietat de peces de diferents períodes històrics, cultures i estils aplicant els coneixements, les destreses i les actituds adquirits prèviament.

La matèria de Cor i Tècnica Vocal s'imparteix en dos cursos, per la qual cosa s'espera que el currículum es desenvolupi de manera progressiva. El seu caràcter eminentment pràctic la converteix en un espai d'expressió artística col·lectiva, on interpretar a través de la veu i el cos un repertori extens i variat, desenvolupant i millorant l'escolta activa, la respiració, la fonació, la ressonància vocal, els hàbits posturals o els moviments que poden acompanyar al cant. Aquesta mateixa naturalesa pràctica convida a vincular aquesta matèria amb altres en les quals també es coneixen destreses musicals, vocals, corporals o de planificació i gestió de projectes artístics.

La matèria està dissenyada a partir de quatre competències específiques, que es vinculen amb els objectius de l'etapa i amb les competències clau previstes per al batxillerat. Aquestes competències específiques permeten als alumnes afermar el seu criteri estètic, estimular el seu hàbit d'escolta i ampliar les seves possibilitats de gaudi de la música. Li faciliten, igualment, desenvolupar la veu i el cos com a instruments de comunicació, reforçant la seva autoestima i la seva autoconfiança. A més, potencien una comunicació artística rica i el desenvolupament de valors col·lectius. Finalment, afavoreixen el creixement personal, l'enriquiment de l'entorn cultural i la identificació d'oportunitats de desenvolupament en diferents àmbits.

A fi de valorar el grau de consecució de les competències específiques, s'han elaborat uns criteris d'avaluació que es desprenen directament d'elles. En alguns casos, es manté el mateix criteri per als dos cursos de batxillerat, entenent que la seva gradació es realitzarà a través de l'aprofundiment en la seva aplicació o de la selecció del repertori abordat.

Els sabers bàsics es presenten organitzats en tres blocs: «Anàlisi», «Tècnica vocal» i «Pràctica de conjunt». Aquests blocs engloben els coneixements, destreses i actituds necessaris per al desenvolupament de les competències específiques de la matèria i apareixen assignats a cadascun de els cursos, encara que també es preveuen sabers comuns a tota l'etapa. En el bloc de «Anàlisi», s'inclouen, entre altres, el vocabulari específic, les estratègies d'escolta activa, els recursos interpretatius i escènics, o les característiques bàsiques de diferents estils i els gèneres musicals. Per part seva, en el bloc denominat «Tècnica vocal», es recullen sabers relatius a, per exemple, la cura de la veu i la postura del cos, els elements de la producció vocal, o les improvisacions i les vocalitzacions. Finalment, entre els sabers inclosos en el tercer bloc, es troben aquells que estan directament relacionats amb el so de conjunt, els objectius grupals, el repertori de cor o les indicacions de la direcció.

S'espera que els alumnes siguin capaços de posar en funcionament tots els sabers bàsics en el si de situacions d'aprenentatge on actuïn com a agent social progressivament autònom i gradualment responsable del seu propi procés d'aprenentatge. Es recomana proposar situacions a partir de l'assumpció, per part dels alumnes, de diferents rols en diferents manifestacions i propostes, de manera que es converteixi en part viva de la recreació artística. Per a això, resultarà positiu que l'organització de la matèria s'enfoqui cap a la pràctica musical i permeti que els alumnes actuïn davant diferents tipus de públic i en diferents escenaris, compartint el gaudi musical i enriquint la vida cultural de l'entorn. Referent a això, resulta convenient seleccionar un repertori ric i variat, considerant múltiples referències culturals. L'organització d'aquesta mena de produccions, que podrà donar cabuda a altres manifestacions escèniques com la dansa, el teatre o la *performance*, permetrà integrar els aprenentatges d'altres matèries i potenciarà, a més, nous talents tècnics i artístics.

Competències específiques

1. Escoltar i visionar de manera activa peces vocals de diferents estils, gèneres i cultures, analitzant els trets d'estil i les característiques de la interpretació, per desenvolupar el criteri estètic, estimular l'hàbit d'escolta activa i ampliar les possibilitats de gaudi de la música.

L'escolta i el visionat actius són indispensables per a poder analitzar una proposta musical. Els elements estilístics comuns i la tradició en la interpretació constituïràn els referents bàsics d'aquesta anàlisi, que serà formulat amb ajuda d'un llenguatge tècnic apropiat. Es prestarà especial atenció a la relació del text amb la música per a considerar el seu reflex en la interpretació. Al seu torn, el visionat d'actuacions, en directe o gravades, ajudarà a aprofundir en les intencions expressives i a descobrir les maneres en què el llenguatge corporal acompanya a l'execució musical i a la proposta escènica, en el seu cas.

L'elecció d'un ampli ventall de peces vocals permetrà als alumnes ampliar els seus gustos, anar formant un criteri estètic propi, i potenciar la construcció d'una identitat personal i cultural basada en el respecte a la diversitat. Per part seva, la pràctica sistemàtica de l'escolta activa podrà refinar l'anàlisi i influir en altres escoltes més àmplies i personals. En concret, en la pràctica coral, es tornarà més complexa perquè aquesta requereix l'escolta del so propi, del so dels altres i del so del conjunt mentre la persona dirigeix, executa o improvisa. A més, per a assegurar la interacció, la incorporació de l'expressió corporal demanda també l'atenció cap al moviment propi i de la resta d'integrants.

Escoltar i veure per a aprendre, aplicant a les futures produccions i interpretacions pròpies allò que s'ha entès, reflexionat i interioritzat, forma una part crucial de l'aprenentatge i pot implicar un aspecte motivador per a la millora.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL1, CCL2, CP3, STEM2, CPSAA1.1, CC3, CCEC1, CCEC2, CCEC3.1.

2. Expressar-se vocalment i corporalment, de manera individual i col·lectiva, a través de l'aplicació de diferents tècniques i la realització d'activitats d'improvisació, per reforçar l'autoestima i l'autoconfiança i desenvolupar la veu i el cos com a instruments de comunicació.

Les habilitats del cant s'adquireixen posant en pràctica diverses tècniques que impliquen l'aparell fonador i la resta del cos. Per això, és crucial que els alumnes adoptin una actitud d'escolta activa del seu propi cos i del so que aquest emet, i que, al mateix temps, vagi desenvolupant una percepció global del grup, tant en l'aspecte sonor com en l'àmbit del moviment. Només d'aquesta manera, es podran anar abordant apropiadament les demandes musicals del repertori, del seu text i de la improvisació, així com les necessitats d'una posada en escena.

A través de diferents pràctiques d'improvisació vocal i expressió corporal, es poden crear espais per a l'experimentació. La realització d'aquestes activitats ha de constituir un mitjà perquè, a partir de la relaxació, la desinhibició i la cerca de la confiança en els altres, els alumnes exploren la seva pròpia veu i reconeguin el seu propi so i el so dels seus companys com a senya d'identitat pròpia i inimitable. Es tracta, en definitiva, que els alumnes puguin vèncer les seves pors i resistències, i siguin capaces de valorar la diversitat i gestionar les seves incerteses i inseguretats. L'acceptació de la veu pròpia com a projecció personal, així com l'ocupació adequada i saludable d'aquesta, reforçaran la seva autoestima i contribuiran a l'equilibri físic i emocional de la persona i del grup. En aquest context, cobra especial rellevància l'adquisició de tècniques per a la cura de la veu i del cos com a instrument viu.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CPSAA2, CPSAA3.1, CC1, CE2, CCEC3.1, CCEC3.2.

3. Interpretar peces de diferents estils i gèneres musicals, participant en diferents formacions vocals, per a potenciar una comunicació artística rica i el desenvolupament de valors col·lectius.

La interpretació de peces de diferents repertoris, expressats en diferents idiomes i provinents de cultures i èpoques diverses, contribueix a eixamplar el camp expressiu. A més, pot constituir un element motivador per als alumnes, perquè aquests repertoris els acosten a una enriquidora varietat d'estètiques, recursos, tècniques interpretatives i propostes escèniques, i, sobretot, a una gran diversitat d'emocions emanades tant dels textos com de la música. L'acostament a aquesta diversitat pot ser aprofitada per a identificar exemples vocals, gestuals i corporals que il·lustrin eficaçment models a seguir.

L'elecció del repertori ha d'estar directament vinculada amb les capacitats que vagi desenvolupant aquest «instrument col·lectiu» que és el cor. L'evolució del grup i de cadascuna de les persones que el componen mantenen una relació estreta, de mútua influència, però no existeix una concordança directa entre ambdues, ja que les persones i el grup no sempre evolucionen de manera sincronitzada. Per això, i per a atendre adequadament l'alt grau de diversitat musical i vocal dels alumnes, es pot recórrer al treball en petits grups vocals i d'acompanyaments instrumentals, la qual cosa, a més, enriqueix el repertori seleccionat.

Durant els assajos, els alumnes aniran perfeccionant la seva tècnica i la seva expressió vocal i corporal, adequant-la al servei del conjunt i a les directrius de la direcció. Aquests aprenentatges es realitzaran en un marc cooperatiu, en el qual les dinàmiques de grup contemplaran l'assoliment d'objectius col·lectius mitjançant la integració de les diverses personalitats a través de l'aportació del so personal de les seves veus.

El poder sinèrgic del cant com a aglutinador d'energies constitueix una eina per a fomentar la socialització i l'empatia amb els altres. Compartir el so propi a través del cant és compartir l'energia pròpia amb els altres i desenvolupar l'expressió col·lectiva, convertint l'experiència de cantar en un vigorós vincle emocional entre les persones que integren el cor.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CP1, CPSAA1.1, CPSAA3.1, CCEC3.1, CCEC3.2.

4. Participar en projectes escènics, realitzant actuacions i assumint tasques pròpies de la producció, per a afavorir el creixement artístic personal,

enriquir l'entorn cultural i identificar oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic o professional.

El disseny i la posada en escena d'un projecte escènic requereix d'un treball en equip. Ser partícip d'aquest procés de creació conjunt, des de l'inici de la idea fins a la cristallització del producte, contribueix a fomentar la iniciativa i l'autonomia dels alumnes, la resolució creativa de les dificultats oposades, i l'assumpció de responsabilitats individuals per aconseguir un objectiu comú.

El projecte facilita la posada en pràctica dels recursos musicals adquirits i requereix de la presa de consciència dels condicionants i limitacions tècnics: només així podran els alumnes reforçar la seva confiança i treure el màxim profit a les seves possibilitats. La participació artística en l'escenari implica també la gestió emocional i el reconeixement del públic en aquest espai de comunicació.

Finalment, el projecte pot comportar el treball multidisciplinari i l'ús de diferents aplicacions i eines tecnològiques, analògiques i digitals, orientant la producció escolar a situacions professionals artístiques i de gestió. En aquest sentit, tant l'actuació com l'acompliment d'alguna de les funcions de la producció artística (preproducció, organització d'assajos, suport tècnic o difusió) permetran als alumnes reconèixer les seves aptituds i descobrir diferents oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic o professional lligades a l'àmbit de la música.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CD3, CD5, CPSAA1.1, CPSAA1.2, CE1, CCEC3.1, CCEC4.1.

Cor i Tècnica Vocal I**Criteris d'avaluació****Competència específica 1**

1.1. Analitzar peces vocals explicant de manera raonada les qualitats que les fan afins a un estil, a un gènere o a una cultura, així com altres característiques de la interpretació i de la posada en escena.

Competència específica 2

2.1. Realitzar exercicis i improvisacions per al desenvolupament de l'escolta activa i de la capacitat vocal, aplicant tècniques vocals i corporals sanes, i reforçant l'autoestima i l'autoconfiança.

Competència específica 3

3.1. Participar com a intèrpret de cor, demostrant eficàcia, escolta activa i una expressió vocal i corporal adequada al servei del conjunt i a les directrius de la direcció.

Competència específica 4

4.1 Mostrar, en l'actuació, una actitud escènica adequada i respecte pel públic.

4.2 Participar activament en el muntatge de projectes escènics amb responsabilitat i consciència de grup.

Sabers bàsics

A Anàlisi

- Vocabulari específic.
- Estratègies d'escolta activa.
- Característiques bàsiques dels estils, gèneres i cultures musicals seleccionats.
- Peces vocals senzilles, de diferents èpoques i estils de l'àmbit occidental, així com d'altres àmbits culturals i d'origen popular.

B Tècnica vocal

- Pràctica de la relaxació i la concentració.
- Cura de la veu i postura del cos.
- Elements de la producció vocal: respiració, emissió, articulació, ressonàncies i dinàmica.
- Tècniques d'expressió corporal. Relació de l'emissió vocal i el moviment.
- Exercicis i vocalitzacions. Improvisacions.
- L'oïda harmònica i l'afinació: entonació d'interval melòdic i harmònics senzills.

C Pràctica de conjunt

- El so de conjunt: respiració, atac, afinació, articulació, ritme, fraseig i dinàmica. Equilibri entre veus i plans sonors.
- Premisses per al desenvolupament de la improvisació.
- La percussió corporal i altres dissenys coreogràfics.
- La lectura bàsica de partitures amb notació convencional i no convencional.
- La memòria musical.
- Compromís amb els objectius grupals.
- Indicacions i gestos de la direcció coral.
- Repertori de cor de diferents èpoques i estils de l'àmbit occidental, així com d'altres àmbits culturals, de nivell bàsic, amb o sense acompanyament instrumental.

- El text i la seva mètrica com a base de l'articulació, la velocitat i la precisió rítmica.
- Actitud escènica i relació amb el públic.

Cor i Tècnica Vocal II

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1 Analitzar peces vocals explicant de manera raonada les qualitats que les fan afins a un estil, a un gènere o a una cultura, així com altres característiques de la interpretació i de la posada en escena.

1.2. Explicar la relació del text amb la música en diferents composicions vocals, analitzant el text i la corba de tensions musicals.

Competència específica 2

2.1. Realitzar exercicis i improvisacions per al desenvolupament de l'escolta activa i de la capacitat vocal, aplicant tècniques vocals i corporals sanes, i reforçant l'autoestima i l'autoconfiança.

Competència específica 3

3.1. Participar com a intèrpret de cor, demostrant eficàcia, escolta activa, precisió tècnica i una expressió vocal i corporal adequada al servei del conjunt i a les directrius de la direcció.

Competència específica 4

4.1 Mostrar, en l'actuació, una actitud escènica adequada i respecte pel públic.

4.2 Participar, amb iniciativa, responsabilitat i consciència de grup, en el muntatge de projectes escènics, assumint alguna de les funcions de la producció i identificant oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic o professional.

Sabers bàsics

A. Anàlisi

- La relació text-música.
- Recursos interpretatius i escènics. Corba de tensions musicals.

- Característiques bàsiques dels estils, gèneres i cultures musicals seleccionats.
- Peces vocals de diferents èpoques i estils de l'àmbit occidental, així com d'altres àmbits culturals i d'origen popular, amb grau de dificultat concorde al nivell del curs i del grup.

B. Tècnica vocal

- Pràctica de la relaxació i la concentració.
- Cura de la veu i postura del cos.
- Elements de la producció vocal: respiració, emissió, articulació, ressonàncies i dinàmica.
- Tècniques d'expressió corporal. Relació de l'emissió vocal i el moviment.
- Exercicis i vocalitzacions. Improvisacions.
- L'oïda harmònica i l'afinació: entonació d'interval·ls, concordes i cadències, amb grau de dificultat concorde al nivell del curs i del grup.

C. Pràctica de conjunt

- El so de conjunt: respiració, atac, afinació, articulació, ritme, frasejo i dinàmica. Equilibri entre veus i plans sonors.
- Premisses per al desenvolupament de la improvisació.
- La percussió corporal i altres dissenys coreogràfics.
- La lectura bàsica de partitures amb notació convencional i no convencional.
- Aprenentatge memorístic.
- Compromís amb els objectius grupals.
- Repertori de cor de diferents èpoques i estils de l'àmbit occidental, així com d'altres àmbits culturals, amb grau de dificultat concorde al nivell del curs i del grup, amb o sense acompanyament instrumental.
- El text a través de l'anàlisi fonètica. Regles del sistema fonètic-fonològic.
- Funcions de la producció artística: preproducció, organització d'assajos, suport tècnic i difusió.
- Oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional lligades a l'àmbit musical.

Cultura Audiovisual

La creació audiovisual forma part essencial tant de l'expressió artística contemporània com de la comunicació mediàtica que caracteritza a la nostra època, per la qual cosa entendre-la resulta útil per desenvolupar-se en el món que ens envolta. La matèria de Cultura Audiovisual contribueix a això perquè, d'una banda, facilita als alumnes unes eines vàlides per al processament crític de la informació audiovisual que li arriba des de múltiples vies i, per una altra, li proporciona els coneixements, destreses i actituds necessaris per elaborar les seves pròpies produccions audiovisuals. Per això últim, s'han de tenir en compte els múltiples aspectes que s'interrelacionen en aquest terreny: guió, producció, fotografia, il·luminació, so, interpretació, direcció d'art, muntatge, etc.; tot això dins d'una experiència de treball col·laboratiu, la qual cosa implica posar en funcionament diferents processos cognitius, culturals, emocionals i afectius. Igualment, la pràctica audiovisual posa en marxa el pensament creatiu i divergent dels alumnes, tot propiciant el desenvolupament dels valors i l'enriquiment de la seva identitat personal.

En el seu aprenentatge audiovisual, és convenient que els alumnes investiguin les solucions que els diferents creadors i creadores han plantejat en situacions anàlogues a les que pogués trobés en les seves pròpies produccions, la qual cosa permet incidir en un procediment de treball que comunica tant el processament crític de la informació audiovisual com l'adquisició de coneixements, destreses i actituds per a dur a terme projectes propis. D'igual forma, l'anàlisi de produccions audiovisuals de diferents èpoques i cultures l'ajuda a conèixer el patrimoni audiovisual global i a familiaritzar-se amb nombroses referències, la qual cosa permetrà establir vincles amb altres disciplines artístiques, a més d'enriquir les creacions pròpies.

Quant al procés creatiu, resulta important distingir entre les peces amb voluntat de autoexpressió personal com aquelles que es difonen i es fomenten especialment per les xarxes socials i a les quals els alumnes solen estar habituats i les produccions audiovisuals amb uns propòsits comunicatius concrets i que impliquin un missatge i uns destinataris prèviament definits fora de l'àmbit personal. En tots dos casos, la matèria de Cultura Audiovisual posa especial atenció a la cerca de l'originalitat, a l'espontaneïtat en l'expressió d'idees, sentiments i emocions a través d'un llenguatge inclusiu i respectuós, i a la innovació i el pensament crític i autocrític. Per això, atesa la naturalesa híbrida del mitjà audiovisual, és indispensable apropiat-se i controlar els aspectes tècnics de diferents disciplines, les seves eines i els seus llenguatges. Els alumnes han d'aprendre a comunicar-se amb aquest mitjà, fent seva la idea de l'error o del fracàs com a aprenentatge i estimulants el desig d'expressar una visió del món pròpia a través de produccions audiovisuals. L'anàlisi i l'avaluació d'aquest procés els permetrà prendre consciència de l'audiovisual com a mitjà de coneixement i de resolució de problemes, tot facilitant a més una aproximació crítica a la seva naturalesa com el principal transmissor d'idees i continguts en el món

